

Project in practice report 2017

“Global change requires local effort”

14. June 2017 – Block 4
Malene Koefoed Bielefeldt (tqz751)
Supervisor: Christine Benna Skytt-Larsen

Table of content

INTRODUCTION.....	3
What is a “miljøpunkt”?.....	3
THE AGENDA 21 STRATEGY	4
Involving the public.....	5
Where does MIC fit in?.....	6
MIC AND GOVERNANCE.....	7
IMPLEMENTING LOCAL PROJECTS	9
More trees, but where?	10
Finding iconic trees.....	12
CONCLUSION	13
REFERENCES.....	15
APPENDIX	16

Introduction

In the beginning on February 2017 I received a spot for an internship at Miljøpunkt Indre By – Christianshavn (MIC) as a part of my education in Geography and Geoinformatics. When specialising in the master of Transformation of Cities and Landscapes, an internship in a small organisation working with sustainable development and citizen involvement, such as this one, suited my profile very well and I could not have asked for a more fitting organisation to work with. I was fortunate enough to work with many of the topics I have encountered and worked with throughout my studies as an upcoming geographer and urban planner. These topics include urban planning, governance, networks, public participation, mapping, sustainable development, municipal planning and urban nature. My time at MIC has been very rewarding in the sense of putting academic theory into practice as well as broadening my field, horizon and network, while experiencing how it is to work in a team, in an organisation and with local citizens.

In this report, you will read about MIC and how it fits into the planning system in Copenhagen. An overview will be given over the socio-political process of implementing sustainable development into society. Specific governance paradigms in relation to MIC will be discussed such as the concept “New Public Governance” or “network governance”, plus Traditional Public Administration and New Public Management. Furthermore, two projects about gathering data through maps and city walks for the Tree Policy of the Municipality of Copenhagen will be presented. By the end, you should have an in-depth comprehension of the organisation I worked with, its values and its role in the urban setting of Copenhagen.

What is a “miljøpunkt”?

In 1992, UN organised the ground-breaking conference about environment and sustainable development in Rio de Janeiro. According to the Rio definition, sustainability is a matter of ensuring environmental protection, social justice, and economic stability – all at the same time. The result of the conference was among others Agenda 21, which is an agenda for how the world’s countries should work with sustainable development in the 21. century. Hereby it was brought to the attention that citizens should be involved in the

process of making a sustainable globe and a holistic plan was made, where environmental and climatic problems were not isolated here and now, but put in relation to social and economic sustainability in a global and historical perspective (Københavns Kommune 2016¹). Because many of the problems and solutions, which are handled in the Agenda 21, have their roots in local activities, for example waste management or greening of the city, the local authority has an essential role in reaching the goals. It is therefore up to the local authorities to start a dialogue with its citizens, local organisation and private actors by agreeing on a “local Agenda 21”. In Denmark, the local Agenda 21 is regulated in the planning act §33a (see appendix 1), where municipalities regularly produce a strategy for the local sustainable development (Erhverv- og Vækstministeriet, 2015).

As an outcome of the UN conference, Agenda 21 centres were set up in the whole world to initiate the work with locals towards a sustainable development. Denmark now has numerous local environmental centres, which each take starting point in the locals needs, possibilities and goals towards sustainable development. “Miljøpunkt Indre By – Christianshavn” is just one of the actors, but around Denmark there is a long list of local actors, NGO's, centres, councils that have formed a network of local Agenda 21 centres with the common goal of reaching sustainable development (Danmarks Naturfredningsforening, 2017).

The agenda 21 strategy

The current Danish Agenda 21 strategy “Sustainable connections” 2016-2019 has a set of goals planned all concerning the environment and climate change such as 1) energy use and mobility, 2) consumption, resources and waste, 3) climate adaptation, 4) urban nature and 5) community Copenhagen. With a constant increase in the city of 1000 inhabitants per month, it is essential that the citizens of Copenhagen are involved in and have the opportunity to participate in the development of a sustainable city. The work concerning a holistic and citizen involved contribution as a goal of the municipality of Copenhagen is right along the lines of the Agenda 21 strategy (Københavns Kommune 2016¹).

The Agenda 21 strategy directs its focus on steering Copenhagen towards sustainability plus achieving the municipality's ambitious goal in the field of environment and climate. An

important condition to work with sustainable development in Copenhagen is to give the citizens possibility to be part of the effort, and to know that their knowledge and experience in the city is crucial. Agenda 21 takes its starting point in ensuring both social, economic and environmental sustainability in relation to the future generations (Københavns Kommune, 2016¹) as seen in figure 1. It is an example of governing for sustainable development, which refers to the socio-political governance oriented towards the attainment of sustainable development (Meadowcroft, 2007). However, urban governance for sustainability is a complex matter, which will be discussed under “MIC and governance” on page 8.

Figure 1: The holistic approach to sustainability (Lund, forthcoming).

Involving the public

The aim for the Agenda 21 strategy is to create the best possible solution for the citizens to engage in the development of a sustainable city and be a part of the local community. As an Agenda 21 centre, there is great pride in involving the public, because it is believed that there is a big potential in public participation and engaging the citizens of Copenhagen in the work of creating more sustainable cities.

Citizen involvement is a precondition for both the city to be socially connected with space for diversity, but also to make space for the environment and resources (Meadowcroft, 2007). The citizen's contribution qualifies the work of the municipality and makes it possible to create solutions that are holistic and anchored in the everyday life of the citizens. A sustainable development means that it follows the rhythms of the public, but also that the citizens must attribute new habits. It is not always sufficient that there is room

for individual possibilities to act sustainably. Often it is the social networks and relations that are steering the choices in the daily life, and the social accepted conduct is formed in those relations, where the public live. The experience of being part of a community is simultaneously a strong motivation to be an active citizen in the development towards a sustainable city (Lund, forthcoming).

Where does MIC fit in?

Miljøpunkt Indre By - Christianshavn has formed their one-year plan after the goals of the Agenda 21 strategy, as described above. The one-year plan is reviewed each year in order to work most effectively towards sustainable development, while it reflects the citizen's needs and challenges at the given time. This year's plan is centred around "better waste management", "less air pollution", "a greener city" and "less city noise" (see appendix 2) (Miljøpunkt Indre By – Christianshavn, 2016).

Both the work of MIC and the Agenda 21 strategy clearly stem from the Municipal Plan 2015. Under the vision "Quality in city life" it is mentioned, that the daily life of the citizens of Copenhagen should be more attractive, and among other things that includes more urban nature (Københavns Kommune 2015²). Hence, a strategy for urban nature was made in the same year to enhance the work on urban nature. The two visions from the strategy of urban nature are to 1) create more urban nature in Copenhagen and 2) improve the quality of urban nature in Copenhagen. The example of urban nature is chosen here, because it is the focus point of the projects presented later in the paper.

The focus point "a greener city" in MIC's one-year plan is the direct interpretation of one of the goals from the Agenda 21 strategy 2016-2019, which specifies the need for more urban nature, which again reflects the municipal plan. The goal describes urban nature as an important factor in increasing health and life quality, strengthen social communities and enrich biodiversity in relation to plants and animals in the city. Furthermore, urban nature plays a crucial role in the act against floods, as it can reduce the amount of rain water while maintain a cool micro climate in the city (Københavns Kommune 2016¹). The strategy of implementing more urban nature includes a consistent involvement of the citizens with the aim of creating ownership, more care for nature and a stronger

community. That is also the aim of the environmental centres around Denmark and MIC (Danmarks Natrufredningsofrening, 2017).

Figure 2: The implementation of urban nature

To understand the role of MIC in a Danish planning context, a flowchart (figure 2) has been made to show the process of implementing a common goal from the municipality into the local society. From the municipal plan of Copenhagen there is the goal of creating more urban nature, which is directly reflected in the local Agenda 21 strategy and therefore delivered as a project for the local council and hence outsourced to MIC. As it is one of MIC's aims to work with public involvement, the citizens are lastly also involved in the process of implementing the municipality's goal of creating more urban nature. This shows a specific "steering logic" from the municipality, which is a goal-oriented implementation strategy. The objective is to displace the direction of social movement, so that current developmental priorities are attained (Meadowcroft, 2007).

MIC and governance

Steering towards sustainable development is not likely to happen without some form of public governance and coordination. But what exactly is meant by governance?

'Governance' means that there is no one centre but multiple centres; there is no sovereign authority because networks have considerable autonomy (Rhodes, 1997, p. 109). Throughout planning history different governance paradigms have passed by the Western World, though they are all still visible in society. Roughly described, Osborne (2010) distinguishes three paradigms of public governance in the Western World. Firstly, there was the Traditional Public Administration (TPA), which was an instrument to focus administrative procedures to ensure equality of treatment in the welfare state (Osborne, 2010), but it became too bureaucratic in its rules and laws compared to the need of public services and private sectors. Later on, in the late 1970's there was the growth of New

Public Management (NPM), which gave way to a freer market and more competition. The state stepped back and invited the private sector in to the market. It was the hope to improve efficiency and effectiveness in services. But the benefits were partial and geographically dependant in the Western world. TPA and NPM were criticised for both failing to capture the complex reality of society.

In the 1990's, new public governance (NPG) rose to prominence, which was characterised by the contribution of multiple interdependent public and private actors in policy-making and service delivery. These actors participate in different types of networks, which function through negotiated interaction processes (Osborne, 2010). NPG was surely a reaction to the inability of the bureaucratic public sector from the TPA to solve problems that cross sectoral boundaries. Furthermore, NPG tends to address these kinds of problems through various networks, which can be collaborative policy networks that come together around a specific political cause (Lund, forthcoming). MIC is very deliberate in working with networks, because they believe that the networks created with a diverse range of people and knowledge can improve the understanding of the problem and come up with the most suitable solution. The idea of bringing together people with different types of knowledge and different perspectives on the problem can stimulate innovation and bring out better solutions. Although, to ensure democracy legitimacy and accountability in governance networks, it requires that said the networks formally is linked to the parliamentary chain (Sørensen & Torfing, 2005). This sometimes makes it difficult for MIC, since it is far down the hierarchy (as shown in figure 2). In order to get involved in new project, it must first be approved by the local council and then the municipality.

New Public Governance and networks also its challenges. Due to the fairly recent spread of NPG and network governance, there are, as mentioned, no defined structures for ensuring accountability and legitimacy, such as those found under TPA. The role of the citizens also take a shift from that of clients and consumers to that of co-creators of public policies and services (Lund, forthcoming), which opens up for a whole new source of information, but also makes it that much more complicated to include all opinions and wishes. Moreover, since network governance is the most recent, least institutionalized, and most divergent paradigm, it crosses existing structures – structures which embody

TPA and NPM norms. For example, when the municipality of Copenhagen enters into innovative partnerships with the organisations and companies in order to address societal problems through knowledge-sharing and collaboration, it may find itself challenged by TPA norms to the effect that the public sector must keep its distance from the private sector, and may not favour any one company over others (Osborne, 2010).

The reality is that society is so complex, that it is hard to define one type of governance. Today, governance is fragmented and made up of many different bodies and decision groups, which are decentralised from the state. This means that political decisions and tasks have been spread out to lower levels and institutions, which is characteristic in the New Public Governance and realised in Denmark after the Danish government reform in 2007 (Danish Ministry of the Environment, 2007). Moreover, the city is a chaotic system of material flows, human activities, and governance structures that link the city with its surroundings (Lund, forthcoming) and it encompasses public debate, political decision-making, policy formation and implementation, and complex interactions among public authorities, private businesses and civil society (Meadowcroft, 2007).

In order to create some order in the complex city, one must sometimes resort to the most basic help, one can find. And in this case, it is the citizens.

Implementing local projects

Throughout the internship at MIC I had the chance of working with two different projects connected to the municipal goal of creating more urban nature and improving the quality of the existing urban nature. Both projects are in the one-year plan of MIC and are directly linked to the opinions of the citizens.

The projects from the Agenda 21 strategy and the municipal goal about creating more urban nature can be implemented and started by both volunteers, local councils, “miljøpunkter” and companies that all support the development of a sustainable city. The projects initiated for the Agenda 21 strategy could be:

- initiatives that invite the citizens of Copenhagen to contribute as an active, co-creator and responsible participant in relation to meet the necessary goal,

- established by partnerships that work towards the goal of the project,
- established with a holistic perspective to solve the projects challenges.

Concrete examples of how MIC implemented the goals of the municipality and the Agenda 21 strategy are described below.

As a section under the urban strategy 2015-2025, there is a specific Tree Policy (Københavns Kommune, 2016³) that focuses on planting more trees but also improving the quality of the existing trees. The trees are extremely important in an urban context, because they create green spaces and beautiful streets while sustaining a habitat for birds and insects. Trees also play a crucial role regarding climate change, as they assist in creating more shadow and cool down the densely-built city plus retaining large amounts of rain water from the sewage. The trees also have a positive impact on humans and help to give a good atmosphere and life quality while reducing cases of stress.

The first project regarding “a greener city” from MIC’s one year plan was to find in, in collaboration with the local council, suggestions from the citizens on where to plant more trees, and the second project was to find, also in collaboration with the local councils, suggestions from the citizens on which existing trees are iconic for the city.

More trees, but where?

This project was carried out by an online mapping tool called Maptionnaire (maptionnaire.com). It is a public participation GIS (PPGIS) research tool which allows place-based comments and enables efficient analysis and visualization. The tool brings the academic practices of GIS and mapping to a local level in order to promote knowledge production by locals and non-governmental groups. The idea of using this tool is to make the citizens feel empowered and included in the process, while making sure to include the hard-to-reach demographic groups like parents and young people, who do not have time to participate at public hearings or do not have a voice in the public arena. Maptionnaire therefore offers and enables participation from online civic engagement.

The online map was made public for 3 weeks on all MIC’s social platforms such as Facebook and the homepage while spreading the word at several local council meetings.

The program made it possible to identify the exact location, ask several questions about the location and why a tree is suggested there plus upload an image of the area. The result of the project can be seen underneath:

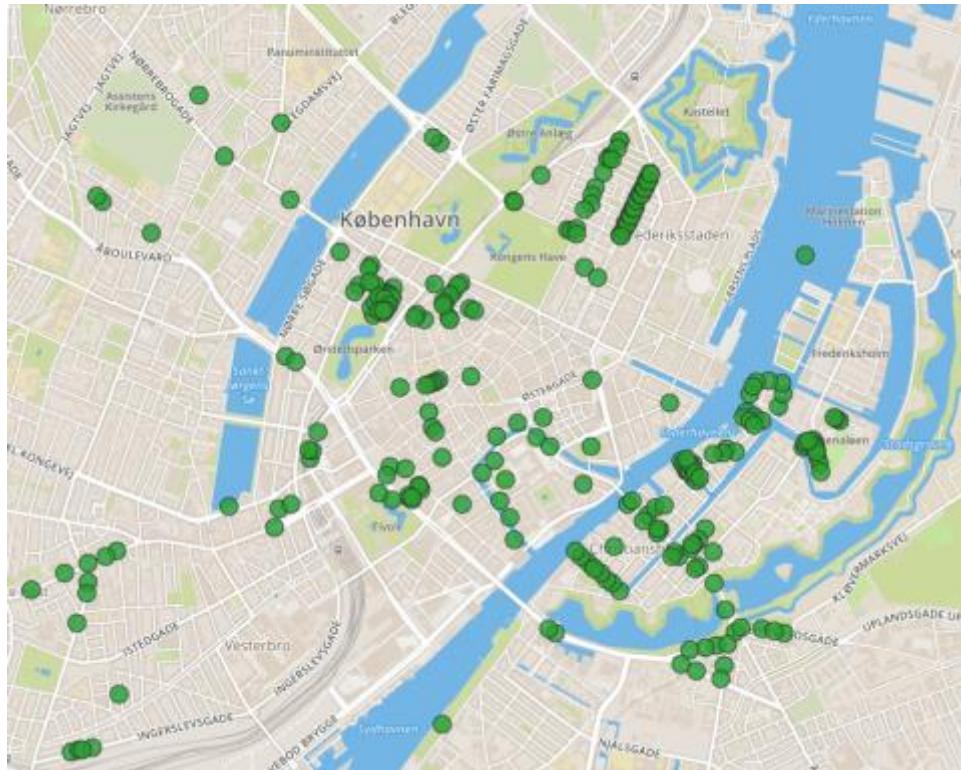

Figure 3: The result of collecting data through Maptionnaire.

By the end of the 3 weeks, MIC received 274 suggestions to where new trees could be planted. The plots for suggestions were exported to QGIS, localised to each of the local council's borders and made into maps that were sent to Indre By Local Council and Christianshavn Local Council. From there they would be forwarded to the Municipality of Copenhagen who would examine the suggestions in order to decide which suggestions would be technically possible. The Municipality of Copenhagen are still in the midst of processing the suggestions, but are planning to plant a new round of trees before 2017. There still hasn't been any feedback from the municipality.

By choosing this online mapping method it ensures an understanding of the geographic environment while giving an exact location of the user's suggestions, and if getting thousands of participants, it is a tool that is cost-efficient to organise. Since we only received 274 suggestions it was not the worst work load, but better to collect data digitally

than to have received the suggestions by mail. With the place-based comments and image it gave a more full and personal explanation of the choice of location.

Finding iconic trees

In the second project, we chose a more qualitative method to perform the appointment of iconic trees in the city. Two city walks were organised for iconic trees at respectively Indre By (See figure 4) and Christianshavn. Both walks were set up by MIC in collaboration with the local councils and advertised for on the social media, website, local newspapers and with posters in the local area. The walks were organised from a fixed tour, but gave the possibility to make exceptions if the participants wish to disarray from the path to show other iconic trees. The aim was to talk about the important trees in the city, identify if they matched the municipality's criteria of being an iconic tree (see appendix 3) and most importantly to collect stories about the trees.

Figure 4: The city walk in Indre By

The aim here was to activate the citizens, to empower them and to let them know, that their opinion matters. They are not just citizens, but they have important experiences and meaningful information, that only they can tell. It was the idea of the municipality to collect this important information from the public, which is a big step in the direction towards

creating inclusive cities as mentioned in their Municipal Plan 2015 (Københavns Kommune (2015²).

A conclusion of the city walks has been sent to respectively Indre By Local Council and Christianshavn Local Council. From there they will be forwarded to the Municipality of Copenhagen who then again will examine the suggestions in order to decide which iconic trees match their criteria.

Conclusion

When summing up the work and projects of Miljøpunkt Indre By – Christianshavn in the Danish context, it is understood that what happens locally also has an effect on a higher scale. As read, the work form MIC has to be approved from the local councils and the municipality, but the work is also highly valued on a higher level, since it also has an effect on the global scale as mentioned in the Agenda 21 strategy.

A political agenda has been steered down through the hierarchy with a tendency from Traditional Public Administration. The idea of giving responsibility to lower institutions and organisations indicate a link to the paradigm New Public Management, whereas MIC to a much higher degree works with New Public Governance and networks where they collaborate and develop based on the needs of the locals. The municipality has also opened up for more public participation in their strategy, when they in their municipal plan state that citizen involvement is high on their agenda. NPG may be effective at generating collaborative and holistic solutions to perceived problems, however it requires that actors with the necessary complementary resources perceive a common problem, that they need each other in order to solve it, and that their institutional environment does not hinder collaboration. No single model is optimal in all situations, but the municipality of Copenhagen are indeed trying their best to incorporate these solutions in their agendas.

The projects surrounding trees are evidence of a local based and open-minded process, which values the opinion of the citizens. The PPGIS mapping tool and the city walks offer a familiarity and better understanding of the local needs. This indicates that the municipality and the local councils make room for this process, which is a step in the right direction to fulfilling the goals of the municipal plan that are to create inclusive cities that

activate the citizens and empower and give ownership to its citizens (Københavns Kommune (2015²).

After all, the conditions of effective urban governance are becoming more and more complex, as greater numbers of actors gain influence through both global and highly local initiatives. The task is not specifically to choose one of the governance approaches reviewed. It is rather to find the appropriate tools for the task at hand, while explicitly taking into consideration the norms which are fundamental to the different governance approaches. This will make it possible to create sufficient reflexivity to adapt and push existing institutions, structures, and practices towards a more sustainable future (Meadowcroft, 2007).

References

Danish Ministry of the Environment (2007): *Spatial Planning in Denmark*. Copenhagen.

Danmarks Naturfredningsforening (2017): *Agenda 21 netværket*. Available at: <http://aktiv.dn.dk/organisationen/netvaerk/netvaerk/agenda-21-netvaerket/>. [Accessed 27 May 2017].

Erhverv- og Vækstministeriet (2015). *Bekendtgørelse af lov om planlægning*. LBK. Nr. 1529 af 23/11/2015. København.

Københavns Kommune (2015)¹: *Bynatur i København: Strategi 2015-20125*. Byens Udvikling, Teknik- og miljøforvaltningen, Københavns Kommune, København.

Københavns Kommune (2015)²: *Københavns Kommuneplan 2015 – Den Sammenhængende By*. Center for Byudvikling, Økonomiforvaltningen, Københavns Kommune, København.

Københavns Kommune (2016)¹: *Bæredygtige Sammenhænge: Agenda 21-strategi for 2016-2019*. Byens Udvikling, Teknik- og miljøforvaltningen, Københavns Kommune, København.

Københavns Kommune (2016)²: *Københavns Miljøregnskab 2015*. Byens Udvikling, Teknik- og miljøforvaltningen, Københavns Kommune, København.

Københavns Kommune (2016)³: *Træpolitik 2016 – 2025*. Teknik- og miljøforvaltningen, Københavns Kommune, København.

Lund (forthcoming): *Theoretical debates on urban governance for sustainability – a Nordic perspective*. Ch. 1 (Eds.) Delman et al, *Dynamics of urban governance for sustainability in China*, Springer.

Meadowcroft, J. (2007) *Who is in Charge here? Governance for Sustainable Development in a Complex World**, Journal of Environmental Policy & Planning, 9:3-4, 299-314.

Miljøpunkt Indre By – Christianshavn (2016): *Årsplan for det lokale miljøarbejde 2017*. Miljøpunkt Indre By – Christianshavn, København.

Osborne, Stephen P. (2010): *Introduction*. In: *The New Public Governance?* Routledge.

Rhodes, R. A. W (1997): *Understanding Governance*. Policy networks, governance, reflexivity and accountability, Open University Press, Buckingham.

Sørensen, E. & Torfing, J. (2005): *The democratic anchorage of governance networks*. Scandinavian Political Studies, 28(3):195–218.

Appendix 1

Planloven § 33 a 1. § 33 a

Regionsråd og kommunalbestyrelser skal inden udgangen af den første halvdel af den kommunale og regionale valgperiode offentliggøre en redegørelse for deres strategi for regionens henholdsvis kommunens bidrag til en bæredygtig udvikling i det 21. århundrede med oplysninger om, hvordan der skal arbejdes helhedsorienteret, tværfagligt og langsigtet, og hvordan befolkningen, virksomheder, organisationer og foreninger vil blive inddraget i arbejdet (lokal Agenda 21). Offentliggørelse kan ske udelukkende digitalt.

2. Stk. 2.

Strategien skal for regionsrådets vedkommende indeholde regionsrådets politiske målsætninger for det fremtidige arbejde inden for følgende indsatsområder:

- 1) Minskelse af miljøbelastningen,
- 2) fremme af en bæredygtig regional udvikling,
- 3) inddragelse af befolkningen og erhvervslivet i det lokale Agenda 21-arbejde og
- 4) fremme af et samspil mellem beslutningerne vedrørende miljømæssige, trafikale, erhvervsmæssige, sociale, sundhedsmæssige, uddannelsesmæssige, kulturelle og økonomiske forhold.

3. Stk. 3.

Strategien skal for communalbestyrelsens vedkommende indeholde communalbestyrelsens politiske målsætninger for det fremtidige arbejde inden for følgende indsatsområder:

- 1) Minskelse af miljøbelastningen,
- 2) fremme af en bæredygtig byudvikling og byomdannelse,
- 3) fremme af biologisk mangfoldighed,
- 4) inddragelse af befolkningen og erhvervslivet i det lokale Agenda 21-arbejde og
- 5) fremme af et samspil mellem beslutningerne vedrørende miljømæssige, trafikale, erhvervsmæssige, sociale, sundhedsmæssige, uddannelsesmæssige, kulturelle og økonomiske forhold.

4. Stk. 4. Den i stk. 1 nævnte redegørelse skal samtidig med offentliggørelsen sendes til erhvervs- og vækstministeren.

Appendix 2

Årsplan for det lokale miljøarbejde 2017

Indledning

Miljøpunkt Indre By & Christianshavn har med denne årsplan for 2017 skitseret en række projekter for det lokale miljøarbejde, i de to bydele Indre By og Christianshavn. Projekterne omhandler indsatser inden for områderne luft, støj, grøn by, klimatilpasning, bæredygtighed, affaldssortering, affaldsudnyttelse, samt kommunikation, synlighed og netværk. Planen er opdelt tematisk i projekter, men kan samtidig ses som en helhedsorienteret plan, hvor der sigtes efter at skabe synergier mellem projekterne. Projekter med fokus på mere grønt i byen forventes at indvirke positivt på luftforureningen. Flere muligheder for udsortering af organisk affald vil skabe mulighed for lokal produktion af kompost, som giver næring til grønne baggårde og facader, og arbejdet med unge og skrald kan åbne op for dialog om andre miljøindsatser i lokalområderne osv.

Vision og mission

Miljøpunkt Indre By & Christianshavn vil skabe grundlag for bedre livskvalitet og sundhed samt et bæredygtigt miljø for de som bor og arbejder i byen. Vores mission er at skabe fokus på nye veje til mere bæredygtighed i vores bydele – både inden for miljø, klima, natur, affald/ressourcer og grøn mobilitet– og på tværs af mål og indsatser. Vi vil betragtes som en kompetent samarbejdspartner og Agenda 21 Center, som er vedkommende – i NGO-arbejde. Miljøpunktet vil bruges samt engagere og inspirere til bedre miljø og mere bæredygtighed i byen – ikke på egne vegne, men andres.

Hvem er vi

Miljøpunkt Indre By & Christianshavn er en selvejende fond med egen bestyrelse, en centerleder og et antal projektledere samt studerende og praktikanter, afhængig af projekter og muligheder for finansiering. Miljøpunktet støtter og udvikler det lokale miljøarbejde, sammen med lokale borgere, frivillige, institutioner, erhverv, Københavns Kommune, Indre By Lokaludvalg, Christianshavns Lokaludvalg, universiteter, andre lokale organisationer og beboerforeninger. Vi arbejder med tværgående projekter og samarbejder og sikrer dialog og udvikling inden for miljø, kultur og bæredygtighed, både lokalt og på tværs af Miljøpunkter og bydele i København.

Ud over at være et center, som rådgiver lokalt om bynatur, miljø, klima og bæredygtighed til borgere, boligforeninger, institutioner og erhverv, arbejder vi projektorienteret, med projektleder og projektmedarbejdere – fra projektidé til afrapportering. Vi inddrager kommune, lokaludvalg, borgere, erhverv og øvrige relevante samarbejdspartnere for at sikre faglighed, kvalitet samt grundlag for samskabelse. Vi har stort fokus på lokale, faglige netværk, som skal sikre lokal involvering og indflydelse i projekterne. Gennem facilitering af og dialog med netværk skaber vi grundlag for at udvikle og formidle miljøarbejdet i bydelene. Vi vil skabe bedre miljø og mere bæredygtighed i byen – sammen med andre – og nå længere.

Økonomi

Miljøpunkt Indre By & Christianshavn er finansieret af driftsstøtte fra Indre By Lokaludvalg og Christianshavns Lokaludvalg, Københavns Kommune og i udvalgte projekter søges særskilt støtte fra eksterne puljer og fonde.

Renere luft i byen

København har masser af liv – her bor mennesker, drives erhverv og kommer mange besøgende. Ud over biler, lastbiler, skibe, brændeovne og kræftvarmeverker kommer der forurening fra vejarbejder, byggepladser og lignende. Kemiske stoffer og partikler i luften skader både mennesker og miljø og er en udfordring for københavnernes sundhed og livskvalitet. Hos Miljøpunktet arbejder vi for en renere luft til borgerne. Dette gør vi ved at fremme brugen af cykler i Indre by og på Christianshavn. Private og erhvervsdrivende kan låne en ladcykel og afprøve den i dagligdagen som erstatning for en bil. For at der ikke opstår kaos med flere cykler i Københavns gader kræver det, at der tænkes i nye baner når det gælder cykelparkering. At komme med forslag til løsninger på denne problematik er en af Miljøpunktets arbejdsindsatser. Vi sætter også fokus på muligheden for renere luft i vores hjem ved brug af luftrensende stueplanter – ren luft uden at bruge energi.

Grå markering omfatter indsatser med blandt andet frivillige, studerende, tværgående samarbejde og kan involvere ressourcer/midler ud over driftsstøtte. Det indeholder også enkelte indsatser, som afventer endelig afklaring.

1. Renere luft i byen – indsatser som skaber opmærksomhed omkring luftforurening i byen og fremmer grøn mobilitet

MÅLSÆTNING	AKTIVITETER v/ MILJØPUNKTET	NETVÆRK/SAMARBEJDE/ Projektledelse	SUCCES-KRITERIER/resultat og effektmål	TIDSPLAN	ØKONOMI/ MANDETIMER
1.1 Skabe fokus omkring luftforureningen fra ultrafine partikler i byen og her igennem bidrage til en mere miljøvenlig offentlig og privat transport i de to bydele	-Luftmålinger ved busstoppesteder (hvor der er lavet målinger i 2016) i 2-3 dage; mindst en dag med trafik og en bilfri dag - Der tages målinger forud for den bilfri dag og på selve dagen med tre måleapparater, hvoraf en benyttes til baggrundsmålinger og to til sætvis målinger ved hver målelokaliteten. Pressen advisereres op til de sidste målinger. <i>Helhedsorienteret event i Øster Søgade og Nørre Søgade om at motivere og inspirere til at reducere luftforureningen (+støj). Gerne noget med visning i stor skala og aktioner/demonstrationer ved hårdt ramte borgere. Indsats aftales nærmere sammen med Lokaludvalg i første halvår af 2017 evt. sammen med Det Økologiske Råd.</i>	Miljøpunktet, Marianne Samarbejde med Det Økologiske Råd, Københavns Kommune og Copenhagen Solutionslab	Målingerne forventes at bekraepte tidligere måleresultater omkr. forureningen fra de offentlige busser og om muligt turist-busser. Resultaterne har skabt fokus på behovet for renere luft i byen gennem lokalavisier og landsdækkende medier samt MPs og lokaludvalgenes hjemmesider. Kort afrapportering sendes til LU	Planlagt 1. + 3. kvartal	Ressourcer til luftmålinger og afrapportering i MP: Forventet 3 uger <i>Evt. event afventer endelig planlægning med MP bestyrelse, lokaludvalget og evt. med DØR og forudsætter, at lokaludvalget el. anden fond godkender tildeling af puljemidler til finansiering.</i>
1.2 Fremme brug af ladcykler i de to bydele, og bydelene generelt, som erstatning for motoriserede køretøjer	-Udlån og afprøvning af ladcykler til borgere og erhverv - Evaluere effekten af udlån af ladcykler i 2016 og indarbejde erfaringerne herfra i eventuel fælles udlånsordning <i>Miljøpunktet vender tilbage når der er en nærmere beskrivelse for eksempelprojekt "Fælles udlånsprojekt af ladcykler".</i>	Miljøpunkt, Marianne samt frivillige/praktikanter CLU: Udlån af ladcykler til borgere og erhverv på dag til dag-basis (Beboerhuset på Christianshavn)	Evalueringsrapport med anbefalinger <i>sendes til LU ift. videre drøftelser med KK, blandt andet om mulighed for, at KK fremadrettet varetager udlånsordningen.</i>	1.-4. kvartal	CLU: Løbende v/ Beboerhuset IBLU: Løbende v/ Miljøpunktets deltidskontorstab 4 uger

MÅLSÆTNING	AKTIVITETER v/ MILJØPUNKTET	NETVÆRK/SAMARBEJDE/ Projektledelse	SUCCESKRITERIER/resultat og effektmål	TIDSPLAN	ØKONOMI/ MANDETIMER
1.3 Fremme god cykel-parkeringsadfærd samt udbrede viden om håndtering af "herreløse" cykler	<ul style="list-style-type: none"> - Kampagne: Parker cyklen og husk at rydde op (offentlige og private arealer): - Annoncering i lokalpressen og via FB/hjemmeside - Materiale og links med vejledning til håndtering af herreløse cykler via FB/ hjemmeside og netværks- og kontaktoversigter (se indsats 5). - 1-2 Infomøder for relevante repr. fra boligselskaber (gårdmænd, ildsjæle mv) om ny ordning for oprydning af "herreløse" cykler, mærkningsordning og vejledning (folder) 	Miljøpunktet, Marianne Københavns Kommune, Lokaludvalg, boligforeninger i de to bydele	<p>Der er holdt min. en kampagne, invitation udsendt via presse, netværks- og kontaktoversigter</p> <p>Materiale er formidlet forår og efterår via FB, hjemmeside</p>	2. og 4. kvartal	1-2 uger i hver bydel; ressource i alt 2-4 uger
1.4 Bedre trafik planlægning og muligheder for grøn mobilitet på Christianshavn (omkring Prinsessegade og kommende beboelses og aktivitetsområde på Papirøen). (WPI)	Indsats beskrives og opdateres efter drøftelse med repræsentanter for Christianshavns Lokaludvalg, By & Havn	WPI studerende under vejledning af Miljøpunktet, Marianne og Christianshavns Lokaludvalg, arbejdsgruppe	Afventer input fra CLU.	1.og 2. kvartal	Ressource 3 uger; Udføres af studerende, 7 ugers projekt med ugentlige møder med vejleder og løbende vejledning af de 4 studerende Afventer LU og datoer fra WPI.

Mindre støj i byen

Livet i Indre By og på Christianshavn byder på mange oplevelser, nærhed og et fantastisk kulturliv. Alt ligger inden for kort afstand. De mange arrangementer, nattelivet, biltrafik, levering af varer til butikker og afhentning affald fra både erhverv og private er alle kilder til støj. Miljøpunktet vil gerne sætte fokus på de mange støjkilder, som findes i vores by. Bliver vi alle bevidste om effekterne af støj og hvad det gør ved vores sundhed, kan vi sammen gøre noget ved det.

2. Mindre støj i byen – indsatsen sætter fokus på støj og de sundhedsmæssige effekter af støjgener i byen

MÅLSÆTNING	AKTIVITETER v/ MILJØPUNKTET	NETVÆRK/SAMARBEJDE/ Projektledelse	SUCCESKRITERIER/resultat og effektmål	TIDSPLAN	ØKONOMI/ MANDETIMER
2.1 Fremme fokus på de sundhedsmæssige effekter af støj og muligheder for forebyggelse	<ul style="list-style-type: none"> -6-8 møder med støjnetværk (KBN), som ydes faglig som juridisk hjælp ift. lokale udfordringer med støj -Undersøgelser af støj og sundhedseffekter i samarbejde m. DTU, studerende og private konsulentvirksomheder -Samarbejde med Københavns kommune om resultaterne og muligheder for forebyggelse -Forsøge at etablere samarbejde med andre erhvervsaktører om forebyggende muligheder ift. nattelivet, herunder støj fra ventilationer -Henvendelse til KK om, hvor de måler støj. <i>-Lokaludvalgene orienteres løbende om indsatsen omkring støj i byen for at sikre en tæt koordinering.</i> <i>-Eventuel aktivitet med event aftales nærmere med lokaludvalgene.</i> 	Miljøpunkt, Marianne DTU, studerende, COWI og Delta Akustik Københavns Kommune Horesta m.fl.	Der er holdt min. 6 møder. og resultater formidles til LU Der er sat fokus på, hvilken støj som generer. Forebyggende muligheder er afdækket i samarbejde med DTU, erhvervsaktører m.fl. Resultaterne sendes til Lokaludvalgene.	1.- 4. kvartal 2017	Netværket holder 6-8 møder á 1½-2 timer samt forberedelse og opfølgning. Opgave med studerende mv. afhænger af muligheder for studierelevante projekter. Samarbejde med erhvervsaktører – 2-4 møder Ressource til projektledelse 4-5 uger

Grøn by, klimatilpasning og bæredygtighed

Godt miljø, klima og bæredygtighed handler om mere end bare renere luft og mindre støj. Hos Miljøpunktet arbejder vi med at skabe flere grønne åndehuller rundt om i Københavns til tider lidt grå gader og nøgne facader. Det giver byen kvalitet og medvirker til gladere og sundere borgere, som vil opleve at se på og færdes i grønne omgivelser. Ved at danne grønne oaser i byen skabes der levesteder for både dyr og planter hvilket bidrager til en øget biodiversitet.

Brugen af planter i vores tætbebyggede hovedstad handler om at udnytte deres naturlige egenskaber til at løse forskellige miljø- og klimamæssige problemer. Træer, grønne tage, facadebeplantninger og andet grønt bidrager til nedkøling af byen og vil samtidig opsuge regnvand eller forsinke dets vej til kloakken. Mere grønt er nødvendighed i fremtiden!

3. Grøn by, klimatilpasning og bæredygtighed – indsatsen sætter fokus på klimatilpasning, bynatur, grønne facader og baggårde, samt dets betydning for sundhed og livskvalitet

MÅLSÆTNING	AKTIVITETER v/ MILJØPUNKTET	NETVÆRK/SAMARBEJDE/ Projektledelse	SUCCESKRITERIER/resultat og effektmål	TIDSPLAN	ØKONOMI/ MANDETIMER
3.1 Etablere flere grønne facader med roser eller anden grøn facadebeplantning	<ul style="list-style-type: none"> - Formidle inspirationsmateriale, fakta samt de gode historier om roser og andre facadebeplantninger i de to bydele via FB/hjemmesider. - Finde 10-15 boligejere/foren. til facadebeplantninger ud mod vejen, herunder at aflare myter og beskrive planternes betydning ift. luftforurening i byen - Løbende rådgivning og vejledning - Anlægge 10-15 facadebeplantninger - Workshop om beskæring, opbinding, pleje el. lignende i 2017 <p>I 2017 evalueres "Roser til Byen" for 2016 I 2018 evalueres "Roser til Byen" for 2017 og 2018</p>	Miljøpunktet, Sabine Indre By Lokaludvalg og Christianshavns Lokaludvalg Københavns Kommune (tilladelser)	10-15 nye beplantninger 2017 10-18 nye beplantninger 2018 Flere gader med smukke roser og grønne facader i Indre By og Christianshavn Yderligere interesse for projektet og kampagnen	1.-4. kvartal 2017-2018 Evaluering i 1. kvartal Workshop i 2. kvartal Plante forår og efterår	4-6 ugers arbejdsindsats for 1 medarbejder samt en frivillig konsulent Køb af planter: 15.000 i 2017 18.000 i 2018 (1.000 pr. facade) Evt. udgifter til formidling, trykture, workshop og lign.
3.2 Aktivt arbejde for flere træer i de to bydele (Opfølgning på MPs rapport "Flere by-træer til Københavnerne")	<ul style="list-style-type: none"> -Løbende formidle muligheder for Partnerskabstræer og gratis træer gennem Træbørsen (Metro/MP Nørrebro) via "mund-til-mund", hjemmeside og FB -Vejledning om plantning af træer til ejer- og boligforeninger gennem netværk og kontaktoversigter 	Miljøpunktet, Sabine KK Miljøpunkt Nørrebro/Metroselskabet	Minimum 3-5 boligforeninger i Indre By og på Christianshavn har fået plantet træer fra Partnerskabstræer og/eller Træbørsen <i>LU orient. om result. til brug ift. KK</i>	2.-3. kvartal	Forudsætter at der kan tildeles Partnerskabstræ eller træer gennem Træbørsen 2-4 arbejdsuger
3.3 At fremme anlæggelse af grønne tage og tagterrasse	Arrangere en rundvisning på Building Green 2017, med besøg hos leverandører af grønne tage, hvor der informeres om og fremvises sidste nyt om grønne tage Invitation via Facebook og en hjemmeside Løbende vejledning om grønne tage	Miljøpunkt, Sabine og Jann Kuusisaari (Kompost-budene og De Grønne Fingre) Netværk for bynatur Lokaludvalg og Ejers- og boligforeninger	Building Green 2017 Henv. til KK om at motivere til at lave flere grønne tage i byen	Rundvisning forventes 3.-4. kvartal	4 arbejdsdage til arrangement på Building Green Løbende vejl. 6 arb.dage; i alt 2 uger

MÅLSÆTNING	AKTIVITETER v/ MILJØPUNKTET	NETVÆRK/SAMARBEJDE/ Projektledelse	SUCCES- KRITERIER/resultat og effektmål	TIDSPLAN	ØKONOMI/ MANDETIMER
3.4 NaTur i Byen Pilotprojekt om videreudvikling af bynatur-netværk og formidling af naturen i København	<p>Samarbejde med og videreudvikle bynatur-netværk gennem:</p> <p>6 udviklingsworkshops om bynatur, formidling og samarbejde på tværs af bydele</p> <p>6-8 koordineringsmøder med partnerskab om bynatur (MP, Growing Pathways og Life Exhibitions)</p> <p>4 møder med styregruppe (KK-TMF/BUF, Frb. Kom., KU, Miljøpunkterne m.fl.)</p> <p>4 møder med faglig følgegruppe (KU og fagfolk inden for bynatur)</p> <p>Løbende vidensdeling og formidling af bynaturen via presse, hjemmesider, udstillinger (Metro og pop-up) mv.</p> <p>Arbejde med evt. ansøgning om 2. fase af projekt NaTur i Byen</p> <p>Et utal af nye bynatur-projekter, motiveret gennem netværket og formidlingen til Byens borgere og erhverv, herunder institutioner og offentlige virksomheder. Eksempelvis taghave på Christiansborg, Flytbare Domer til møder om natur, bæredygtighed for læring osv.</p>	<p>Miljøpunkt, Sabine Growing Pathways</p> <p><i>Marianne har den overordnede ledelse af projektet, Sabine er daglig projektleder.</i></p> <p>KK og Frb. Kom.</p> <p>Bynatur-Netværk</p> <p>De fire miljøpunkter</p> <p>Vesterbro og Kongens Enghave Lokaludvalg</p> <p>Lokaludvalg i de 5 bydele</p> <p>KU</p> <p>Metro Selskabet m.fl.</p>	<p>-Endelige mål afventer godk. af ansøgning til Nordea Fonden</p> <p>At flere af byens borgere benytter og værdsætter bynaturen og tager hjem igen, lidt rigere og lidt sundere</p> <p>Engagere fagfolk, borgere og frivillige gennem netværk til sammen at formidle og fremvise bynatur</p> <p>Gennem billeder at formidle den bynatur, der er i København allerede, først og fremmest steder, som den almindelige borger ikke kender så godt</p>	<p>Ansøgning om midler til pilotprojekt ventes behandlet af Nordea Fonden ultimo 2016</p> <p>1.-4. kvartal 2017</p>	<p>Der ansøges om midler til pilotprojektet hos Nordea Fonden ultimo 2016</p> <p>Det forudsættes, at Sabine ifm. projektet og indsatsen kan have base hos Miljøpunktet.</p>

Bedre affaldssortering og affaldsudnyttelse

Affald er en ressource! Men det forudsætter, at vi gør op med en smid væk mentalitet og tør se potentialer i ting, vi i dag anser som udtjente og ellers ville smide ud. Det bæredygtige i at genbruge er at skabe nye vaner og bevidst tage afstand fra brug-og-smid-væk mentaliteten.

Miljøpunktet støtter op om Københavns Kommunes øgede kildesortering og ønsker at være med til at få ordningen tilpasset ejendomme med små gårde i Indre by og på Christianshavn. Med den øgede kildesortering gælder det om at skabe de gode vaner og opbevaringsmuligheder i hjemmet, så sorteringen bliver en naturlig del af hverdagen – og tro på, at det nyttet!

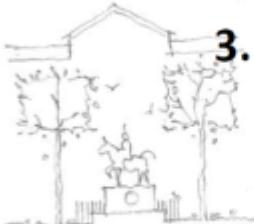
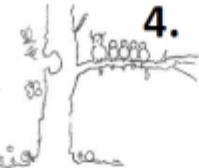
4. Bedre affaldssortering og affaldsudnyttelse – indsatsen sætter fokus på at fremme affaldssortering og udnytte ressourcer

MÅLSÆTNING	AKTIVITETER v/ MILJØPUNKTET	NETVÆRK/SAMARBEJDE	SUCCESKRITERIER/ Resultat og effektmål	TIDSPLAN	ØKONOMI/ MANDETIMER
4.1 Smarte løsninger til transport af sorteret affald fra husstande til affaldssorteringsfaciliteter i det offentlige rum –	-Kortlægge eksisterende sorteringsløsninger til hjemmet - Udvælge projekthusstande - Informationsmøde m. deltagere fra de valgte husstande -Udviklings-workshop(s) -Testperiode og justeringer -Udbredelse og formidling af projektets resultater via presse, lokaludvalg, FB og hjemmeside, herunder tidligere afprøvede løsninger for sorteret i hjemmet -Deltage i KKs følgegruppe	Miljøpunktet, Marianne Studerende, Jordbrugsteknolog KK og Miljøstyrelsen Aktører/konsulenter kompetencer og baggrundserfaring ift. at medvirke til at udvikle smarte løsninger til borgernes transport af sorteret affald (genbrugeligt) fra hjem til affaldssorterings-faciliteter i det offentlige rum Husstande tilknyttet kildesortering i det offentlige rum	-Øget kildesortering i de udvalgte områder Affaldsminimering -Borgere der føler sig inddraget, involveret og hørt i forbindelse med sorteringsløsninger i det offentlige rum -Resultatet af projektet aflagges til KKs Genanvendelsespulje samt affaldsfølgegruppe	1.-3. kvartal	MP deltager i projektet med 4-6 arbejdsuger. Hertil kommer en studerende i 3 mdr. KKs genanvendelsespulje bidrager med op til 77.500,- kr. til konsulent-udgifter, workshop, matr. og lign.
4.2 Understøtte Kompostnetværket	-2-3 netværksmøder, med et fællesoplæg og efterfølgende undergrupper ift. erfaring; ingen/lidt, i gang/holde erfaring ved lige, erfarne/fagfolk -Invitation og formidling via Kompost KBH – netværk	Jann Kuusisaari, kompost-budene og De Grønne Fingre Netværk og infokanal for folk med interesse for kompostering af grønt køkkenaffald og haveaffald. Eksisterende samarbejde mellem de fire MP'er med base hos Indre by – Christianshavn.	-Der er holdt minimum 2 netværksmøder med inspirerende oplæg og erfaringsudveksling -Netværket har delt erfaringer og netværker ud over på møderne	2.-4. kvartal	-Op til 1 arbejdsuge for MP -Forplejning til møderne
4.3 Støtte op om ordningen Ren Kærlighed til dit kvarter og sætte fokus på henkastet affald på Christianshavns Vold	-Planlægge og holde en oprydningsdag, hvor der samles henkastet affald på Christianshavns Vold med miljøgruppen -Presseorientering	Miljøgruppen, CLU, Sabine, MP Frivillige KK, lån af trailer med udstyr; byensdrift@tmf.kk.dk 33663366.	Afhælde en oprydningsdag på Christianshavn	Christians-havn 1.- 2. kvartal	1 arbejdsuge for MP
4.4 Unge og deres affald	<i>Event/projekt med WPI efteråret 2017 – aftales nærmere med IBLU – holdningsbearbejdende projekt</i>	Miljøpunktet, Marianne Indre By Lokaludvalget Frivillige KK, lån af trailer med udstyr; byensdrift@tmf.kk.dk 33663366.	Aftales med IBLU. Resultat præsenteres for IBLU	Indre By 3.-4. kvartal	Afventer nærmere planlægning med IBLU Ressourceramme; 3 uger for MP

5. Kommunikation, synlighed og netværk – indsatsen skal medvirke til at motivere byens borgere og erhverv til en mere bæredygtig livsstil					
MÅLSÆTNING	AKTIVITETER v/ MILJØPUNKTET	NETVÆRK/SAMARBEJDE	SUCCES-KRITERIER	TIDSPLAN	ØKONOMI/ MANDETIMER
5.1 MP skal være kendt - i bybilledet. - i alle kvarterer, ikke kun de mest centrale - i medierne og på hjemmeside/Facebook og bruges af lokale borgere og erhvervsdrivende for vores kompetencer inden for miljø og bæredygtighed	-Skiftende udstillinger hos og foran MP henover året. -Udnyttelse mulighed for eksponering i lokalpressen, nyhedsbrev og på hjemmeside -Løbende opdateringer og boost af opslag på FB -At få målsætningerne til at forplante sig videre hos borgere og erhverv ved direkte "ansigt-til-ansigt- kontakt"	Mobilisere frivillige og skoleelever til A21-øpgaver bl.a. ved brug af netværk og eksisterende kontakter Formidling til og involvering af skoler, bolig- og erhvervsforeninger mv. om eksisterende løsninger af f.eks. affaldssortering, genbrug osv. Formidle relevant og aktuel viden gennem netværk for erhverv, støj, natur og kompost	Flere brugere af Facebook (likes af MP) Udbygget kontaktliste over ejer-, andels- og boligforeninger Udbygget netværk for støj, natur og kompost Flere involverede unge, beboere og erhvervsdrivende i lokalt A21-arbejde i de to bydele	1.-4. kvartal	Varetages løbende over året af MPs, frivillige og samarbejdspartnere, der har med projekterne at gøre Udgifter til events, møder og udstillinger Budget max. 20.000 kr. Ressource max. 4 uger
5.2 Planlægge og afprøve løsninger for mere bæredygtige events ift. genbrug og affaldssortering og håndtering	Samarbejde med KK om at udvikle og afprøve løsninger for bæredygtige events i byen - Nordisk Byttedag og evt. en bæredygtig Pride 2017. Forberedelse og planlægning af indsatsen.	Tina Berg Jensen - KK (NB+CP) Lars Henriksen - Copenhagen Pride (CP) Sharing Copenhagen Jann Kuusisaari, Kompostbudene Frivillige fra skoler	At gøre Nordisk Byttedag 1. og 2. april til et forgangsbillede som en bæredygtig event, som kan benyttes til andre events, gerne Copenhagen Pride.	Nordisk Byttedag (forår) og evt. Copenhagen Pride (sensommer)	Forudsætter at KK prioriterer projektet og projektledelsen Ressourcer MP; 3-4 arbejdsuger i alt
5.3 Inspire borgere, institutioner og erhverv i Indre By og på Christianshavn til at deltage i tværgående til projekter på tværs af bydele	Information via FB og hjemmeside Vejledning at borgere og erhverv i Indre By og på Christianshavn	Byttestationer i det offentlige rum; Vesterbro LU Partnerskabet Blomstrende By; KK/ Vesterbro LU Træbørsen; MP Nørrebro	Information formidles løbende via FB og hjemmeside	1.-4. kvartal	1-2 arbejdsuger for formidling og vejledning af borgere og erhverv i de to bydele

Appendix 3

- **1. Træet skal være et fuldt udvokset træ**
...det betyder, at træet opfattes som et voksent og dermed 'myndigt' træ.
- **2. Der skal være et særligt lokalt tilhørsforhold til træet ***
...det betyder, at træet skal have en stor betydning for de lokale beboere, at det fungerer som mødested, er et lokalt orienteringspunkt eller fungerer som et lokalt åndehul.
- **3. Træet skal have en særlig arkitektonisk/ rumlig værdi**
...det betyder, at træet bidrager væsentligt til stedets identitet, gør stedet mere menneskeligt, skaber en modvægt til den styrede og planlagte by eller at træet/træerne bidrager til byens overordnede arkitektoniske træk.
- **4. Træet har en særlig biologisk værdi ***
Text
...det betyder, at det er et særligt levested for planter, dyr og svampe eller at træet er en særlig træart.
- **5. Træet har en særlig aktiv betydning for det lokale mikroklima**
...det betyder, at træet skaber tilstrængt skygge et varmt sted, at træet skaber læ eller at træet skaber en visuel barriere ud til en larmende vej.
- **6. Træet giver særlige sanselige oplevelser**
...det betyder, at træet har frugter, særlige farver, blomstreter smukt, har en særlig grenstruktur, dufter særligt eller bidrager med andre sanselige oplevelser.
- **7. Træet har en særlig historisk betydning ***
...det betyder, at træet er plantet ved en særlig begivenhed, af en særlig person eller indgår i en historisk sammenhæng.